

رابطه اعتیاد به بازی آنلاین با جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی در دانش آموزان

هاجر اسرافیلی^۱، سجاد بشرپور^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: امروزه با توجه به گسترش اینترنت و بهبود سرعت آن، بازی‌های آنلاین مورد توجه ویژه نوجوانان قرار گرفته است. بنابراین، لزوم انجام تحقیقاتی در راستای مزایا و معایب این بازی‌ها بیشتر از گذشته احساس می‌شود. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه اعتیاد به بازی آنلاین با جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی در دانش آموزان انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق را تمام دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر اردبیل که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در مدارس این شهر مشغول به تحصیل بودند، تشکیل داد. ۲۱۶ دانش آموز به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها به وسیله پرسش‌نامه اعتیاد به بازی آنلاین، جو عاطفی خانواده، پرسش‌نامه اشتیاق تحصیلی و مقیاس سازگاری تحصیلی جمع‌آوری گردید و سپس با استفاده از ضریب همبستگی Pearson و تنظیم مدل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: رابطه منفی معنی‌داری بین جو عاطفی خانواده، اشتیاق و سازگاری تحصیلی با اعتیاد به بازی آنلاین وجود داشت ($P = 0/001$ ، $-0/27 \leq r \leq -0/54$). این متغیرها به ترتیب با مقدار بتای $0/638$ ، $-0/409$ و $-0/332$ ، به صورت مستقیم اعتیاد به بازی آنلاین را پیش‌بینی کردند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد جو عاطفی خانواده، اشتیاق و سازگاری تحصیلی نوجوان به خوبی بتواند اعتیاد به بازی‌های آنلاین را پیش‌بینی کند. بنابراین، بهتر است در برنامه‌ریزی جهت کاهش گرایش نوجوانان به سمت چنین بازی‌هایی و شناخت آسیب‌هایی که این بازی‌ها به دنبال دارند، به این سه عامل توجه نمود.

کلید واژه‌ها: اعتیاد به بازی آنلاین؛ جو عاطفی خانواده؛ اشتیاق تحصیلی؛ سازگاری تحصیلی

ارجاع: اسرافیلی هاجر، بشرپور سجاد. رابطه اعتیاد به بازی آنلاین با جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان. پژوهش در علوم توانبخشی ۱۳۹۸؛ ۱۵ (۴): ۲۱۰-۲۰۴

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۷/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۶/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۴/۲۷

بازی آنلاین نوعی از بازی اینترنتی می‌باشد که با توجه به آشنایی قشر جوان با اینترنت و افزایش سرعت آن فراگیر شده است (۴). اعتیاد به این بازی‌ها به عنوان رفتار وسواسی، افراطی، غیر قابل کنترل و از لحاظ جسمانی و روانی مخرب در نظر گرفته می‌شود (۵). این افراد سعی می‌کنند تا نیازهای اجتماعی خود را از طریق بازی‌های آنلاین پوشش دهند تا جایی که بتوانند با دیگران از راه دور و سطحی تعامل کنند (۶). ویژگی آنلاین بودن این بازی‌ها مانند سرگرم‌کننده بودن، تعاملی و آنلاین بودن، آن‌ها را به یکی از پرطرفدارترین برنامه‌های کاربردی اینترنت تبدیل کرده است که باعث صرف وقت زیاد از سوی جوانان برای این بازی‌ها می‌شود (۷). اگرچه بازی‌های آنلاین از ویژگی‌های مثبتی همچون آموزشی بودن و پرکردن اوقات فراغت برخوردار

مقدمه

اعتیاد به بازی آنلاین تحت عنوان استفاده بیش از حد و اجباری از بازی ویدئویی تعریف شده است که منجر به بروز مشکلات اجتماعی و عاطفی می‌شود و کاربر با وجود این مشکلات، قادر به کنترل استفاده خود از این بازی‌ها نیست (۱). سازمان بهداشت جهانی اعلام کرده است که اختلال بازی‌های آنلاین را به عنوان بیماری به رسمیت می‌شناسد؛ چرا که متخصصان در زمینه خطر اعتیاد به این بازی‌ها اتفاق نظر دارند (۲). از دیدگاه سازمان بهداشت جهانی، تعریف این نوع اعتیاد عبارت است از «الگوی رفتاری مربوط به بازی‌های دیجیتالی به نوعی که مشخصه آن ضعف در اراده و اختیار و اولویت دادن به بازی در قیاس با فعالیت‌های دیگر است، به حدی که بازی بر دیگر علایق فرد مقدم باشد» (۳).

۱- کارشناس ارشد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۲- استاد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

نویسنده مسؤول: هاجر اسرافیلی؛ کارشناس ارشد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Email: h.esrafilily.psy@gmail.com

بازی‌های اینترنتی بر سازگاری تحصیلی آن‌ها نیز تأثیر داشته باشد (۲۶). سازگاری تحصیلی از جمله عوامل مهمی است که عملکرد تحصیلی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۸، ۲۷). سازگاری تحصیلی شاخه‌ای خاص از مفهوم عام سازگاری است که به موضوع سازگار شدن فرد با دوره، محیط آموزشی و الزامات آن می‌پردازد (۲۹). این عامل از یک سو توانمندی فراگیران در انطباق با شرایط و الزامات تحصیلی و از سوی دیگر، بر توانمندی فراگیران در انطباق با نقش‌هایی است که محیط آموزشی به عنوان یک عامل آموزشی فراروی آن‌ها قرار می‌دهد (۳۰). سازگاری تحصیلی نه تنها بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأکید می‌کند، بلکه مفهوم آن گسترش یافته است و شامل انگیزه یادگیری، فرایند حافظه و عوامل روانی مانند اضطراب و افسردگی می‌باشد که می‌تواند بر سلامت روان، مهارت اجتماعی و سازگاری شخصی، تحصیلی، اجتماعی نیز تأثیر منفی بگذارد (۳۱).

تلاش روزمره انسان‌ها اغلب بر محور سازگاری دور می‌زند. یک فرد زمانی از سازگاری بهره‌مند است که بتواند میان خود و محیط اجتماعی‌اش رابطه سالمی برقرار کند. محیط اجتماعی شامل خانواده، محل کار، مدرسه و دانشگاه و امثال آن می‌باشد (۳۲). سازگاری تحصیلی مفهومی چند بعدی و به معنای توانمندی افراد در پاسخگویی موفقیت‌آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است (۴). از بعد نظری، انجام چنین پژوهشی زمینه را برای شناسایی عوامل دخیل در اعتیاد به بازی آنلاین شناسایی می‌کند و راه را برای انجام سایر تحقیقات هموار می‌نماید و از بعد کاربردی با به کارگیری برنامه‌های متعدد بر اساس نتایج مطالعات صورت گرفته در این راستا، می‌توان زمینه کاهش چنین اعتیادی را فراهم کرد. با توجه به گرایش روزافزون نوجوانان به سمت بازی‌های آنلاین، لزوم بررسی ابعاد مختلف این بازی‌ها به ویژه در بعد روانی احساس می‌شود. به همین دلیل، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین اعتیاد به بازی آنلاین و جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان انجام گردید.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری آن شامل تمام دانش‌آموزان متوسطه دوره دوم شهر اردبیل بود که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در مدارس متوسطه شهر اردبیل مشغول به تحصیل بودند. ۲۱ دانش‌آموز به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهایی استفاده شد که در ادامه به تفصیل آمده است.

مقیاس اعتیاد به بازی آنلاین: در تحقیق حاضر از نسخه فارسی مقیاس اعتیاد به بازی آنلاین استفاده شد. این مقیاس در ایران توسط زندی پیام و همکاران ترجمه شده و ویژگی روان‌سنجی آن مورد بررسی قرار گرفته است (۳۳). پرسش‌نامه مذکور از ۲۰ سؤال تشکیل شده است که در طیف پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات بین ۲۰ تا ۱۰۰ می‌باشد که تمایل افراد به بازی آنلاین را نشان می‌دهد. زندی پیام و همکاران پایایی مقیاس اعتیاد به بازی آنلاین را به روش Cronbach's alpha، ۰/۹۵ گزارش کردند (۳۳).

پرسش‌نامه جو عاطفی خانواده: این پرسش‌نامه به منظور سنجش میزان مهرورزی در تعاملات کودک و والدین توسط Hill و Craft ساخته شده است (۳۴). ابزار مذکور دارای ۱۶ سؤال و نمره‌گذاری آن بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت می‌باشد. رویی این پرسش‌نامه به وسیله کرامتی در ایران مورد تأیید قرار گرفت و ضریب اعتبار آن ۰/۸۹ به دست آمد. نمرات بالاتر نشان دهنده جو عاطفی مثبت

است، اما آسیب‌های متعددی برای آن‌ها معرفی شده است (۸). اعتیاد به بازی آنلاین مانند سایر اعتیادها دارای مؤلفه‌هایی همچون تحمل، عود، تغییر رفتار و نظایر آن می‌باشد (۹). از این دیدگاه، فرد معتاد به بازی در زمان عدم دسترسی دچار مشغولیت ذهنی و میل به بازی کردن می‌شود (۱۰). ۷۵ تا ۹۰ درصد کودکان و نوجوانان سنین مدرسه از بازی‌های رایانه‌ای استفاده می‌کنند و علایم اعتیاد به بازی آنلاین در ۲/۷ تا ۱۱/۹ درصد آن‌ها قابل مشاهده است (۱۱).

بررسی انگیزه‌های نوجوانان برای بازی کردن می‌تواند نخستین گام در دستیابی به این نکته باشد که چگونه استفاده از بازی‌ها می‌تواند به یک رفتار اعتیادگونه تبدیل شود (۱۲). یکی از عوامل مؤثر که می‌تواند در گرایش به اعتیاد به بازی آنلاین نقش داشته باشد، جو عاطفی خانواده است. مانند سایر اعتیادها که در آن نقش ارتباط مطلوب فرد با والدین اثبات شده، در اعتیاد به بازی آنلاین نیز این امر مورد توجه قرار گرفته است. بیشترین عوامل بروز حالت‌های روان‌شناختی مانند استرس و تمایل به فرار و سوء مصرف مواد در افراد، مربوط به زندگی خانوادگی و اجتماعی می‌باشد (۱۴). جو عاطفی خانواده، چگونگی برخورد و نظر افراد خانواده نسبت به هم، احساسات و علاقه آن‌ها به یکدیگر و چگونگی دخالت و عدم دخالت‌شان در کارهای اعضای خانواده، رقابت و همکاری آن‌ها با یکدیگر می‌تواند در سلامت روانی و رفتاری فرد مؤثر باشد (۱۵). به عبارت دیگر، منظور از جو عاطفی خانواده، روابط، تبادلات روانی و عاطفی است که بین اعضای آن وجود دارد (۱۶). روابط عاطفی پدر و مادر با فرزندان، نقش بسیار مهمی در فرایند سازگاری فرد دارد. اگر محبت و بیکرنگی بر فضای خانواده حاکم باشد، فرزندان فرصت می‌یابند تا بدون نگرانی و ترس از تنبیه شدن، به ابراز وجود بپردازند و در موارد لازم از طریق رفتار انطباقی و سازگارانه از حقوق خود دفاع کنند (۱۷).

نتایج تحقیقات نشان داده است که جو عاطفی خانواده بیشترین تأثیر را بر سلامت روانی، جسمانی، اجتماعی و هیجانی کودکان دارد (۱۸). اشتیاق تحصیلی تحت عنوان مشارکت فعال در تکالیف درسی و فعالیت‌های آموزشی تعریف می‌شود (۱۹) و به صورت ضمنی به عنوان مشخصه پایدار یا توسعه‌علاقه شخصی به کار می‌رود که همراه با احساسات شدید مثبت نسبت به آن فعالیت است و فرض می‌شود که شکلی از انگیزش می‌باشد که منجر به یادگیری، پیشرفت و افزایش خلاقیت می‌گردد (۲۰). اشتیاق را می‌توان به عنوان تمایلی قوی بر صرف انرژی و وقت در فعالیتی که افراد دوست دارند و مهم تلقی می‌کنند، تعریف کرد (۲۱). این تکالیف، تکالیف خودتعریفی تند و نشان دهنده مشخصه‌های مرکزی از هویت فرد می‌باشد (۲۲). رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت مربوط است، به عنوان سازه اشتیاق تحصیلی اطلاق می‌شود (۲۳). مطالعات تجربی نشان داده است که نگرش مثبت نسبت به اشتیاق تحصیلی، با مجموعه‌ای از متغیرهای روان‌شناختی از جمله باورهای دانش‌آموزان درباره توانایی‌ها و میزان کنترل خود، اهداف و ارزش‌های آن‌ها، ارتباط اجتماعی و احساس تعلق وی به مدرسه و دانشگاه همراه است. چهار مؤلفه برای اشتیاق شامل «قصدمداوم برای درگیر شدن در یک فعالیت، داشتن اهداف مرتبط با فعالیت، همانندسازی با فعالیت، گرایش شدید انگیزشی با تأکید بر تحریک زیاد عواطف و تمایل به درگیر شدن در فعالیت» می‌باشد (۲۴).

Guo و Coleman اشتیاق را برای یادگیرندگان مطرح می‌کنند که تحت عنوان نشان دادن علاقه تمرکز یافته نسبت به حیطه خاصی از تحصیل تعریف می‌شود. این امر ممکن است با علائق معمول همسالان و دوستان ناسازگار باشد (۲۵). علاوه بر اشتیاق تحصیلی، هیجان‌ات هم در محیط مدرسه نقش بسیار مهمی دارند (۲۵). به نظر می‌رسد گرایش روزافزون دانش‌آموزان به سمت

نتایج تحلیل همبستگی با گزارش ضریب همبستگی Pearson در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	پرورش‌نامه		اعتیاد به بازی آنلاین		اشتیاق تحصیلی	
	r	P مقدار	r	P مقدار	r	P مقدار
نمره پرورش‌نامه	-.۰۳۹	۰/۰۰۱*				
جو عاطفی خانواده			۰/۱۵	۰/۰۰۱*		
نمره پرورش‌نامه اشتیاق تحصیلی					۰/۰۵۰*	
نمره پرورش‌نامه سازگاری تحصیلی	-.۰۳۷	۰/۰۰۱*	۰/۵۴	۰/۰۰۱*	۰/۶۸	۰/۰۰۱*

* $P \leq ۰/۰۵$

بین نمره پرورش‌نامه جو عاطفی خانواده با اشتیاق و سازگاری تحصیلی همبستگی ضعیف تا متوسط، اما معنی‌داری وجود داشت. همچنین، همبستگی متوسط و معنی‌داری بین نمره سازگاری و اشتیاق تحصیلی مشاهده شد؛ در حالی که اعتیاد به بازی‌های آنلاین، ارتباط ضعیف تا متوسط و معکوسی با هر سه مقوله جو عاطفی خانواده، اشتیاق و سازگاری تحصیلی نشان داد.

ضریب همبستگی جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی، $۰/۷۴۸$ بود. مجذور R ، مجذور R تعدیل شده و خطای استاندارد نیز به ترتیب $۰/۵۵۹$ ، $۰/۵۵۳$ و $۱۶/۰۰۷$ به دست آمد. به عبارت دیگر، این سه متغیر توانستند به طور معنی‌داری تغییرات اعتیاد به بازی آنلاین را در دانش‌آموزان پیش‌بینی کنند.

مدل رگرسیونی چند متغیره مورد استفاده در تحقیق حاضر در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. مدل رگرسیون چند متغیره به روش هم‌زمان اعتیاد به بازی

آنلاین بر اساس جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	P مقدار
رگرسیون	۶۸۹۴۲/۱۷	۳	۲۲۹۸۰/۷۲	۸۹/۶۸۹	۰/۰۰۱
باقی‌مانده	۵۴۳۱۹/۷۸	۲۱۲	۲۵۶/۲۲		
کل	۱۲۳۲۶۱/۹۵	۲۱۵	-		

مطابق با داده‌های جدول ۳، پیش‌بینی اعتیاد به بازی آنلاین بر اساس جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی با اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار بود ($F = ۸۹/۶۸۹$ ، $P = ۰/۰۰۱$) و متغیرهای پیش‌بین (جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی) قدرت پیش‌بینی متغیر ملاک (اعتیاد به بازی آنلاین) را داشتند. بنابراین، تحلیل نتایج رگرسیون ممکن بود. این نتایج در جدول ۴ ارائه شده است. بر این اساس، جو عاطفی خانواده، اشتیاق و سازگاری تحصیلی به صورت مستقیم اعتیاد به بازی آنلاین را پیش‌بینی می‌کنند.

است و نمرات پایین، جو عاطفی ضعیف بین افراد خانواده را نشان می‌دهد. پرورش‌نامه جو عاطفی خانواده از روایی و اعتبار بالایی برخوردار می‌باشد (۳۴).

پرورش‌نامه اشتیاق تحصیلی: این پرورش‌نامه توسط Fredricks و همکاران طراحی گردید و دارای ۱۵ گویه برای اندازه‌گیری سه خرده مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی می‌باشد (۳۵). پرورش‌نامه مذکور بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. سازندگان این مقیاس ضریب اعتبار آن را $۰/۸۶$ گزارش کرده‌اند. روایی این مقیاس در نمونه ایرانی و در پژوهش عباسی و همکاران مورد تأیید قرار گرفته است و ضریب پایایی کل آن $۰/۶۶$ به دست آمد (۳۶).

پرورش‌نامه سازگاری تحصیلی: به منظور تعیین میزان سازگاری تحصیلی، از خرده مقیاس پرورش‌نامه سازگاری Baker و Siryk استفاده شد. این پرورش‌نامه ۶۷ ماده دارد و چهار زیرمقیاس «سازگاری تحصیلی، اجتماعی، شخصی-اجتماعی و دلبستگی به دانشگاه» را مورد سنجش قرار می‌دهد که در طیف پنج درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. در مطالعه حاضر از ماده‌های مربوط به سازگاری تحصیلی استفاده گردید. ضریب Cronbach's alpha برای خرده مقیاس سازگاری تحصیلی بالاتر از $۰/۸۰$ گزارش شد. همچنین، در تحقیق میکائیلی منبع، روایی صوری و محتوایی این پرورش‌نامه به روش Cronbach's alpha، $۰/۸۴$ به دست آمد (۳۷).

قبل از تکمیل پرورش‌نامه، ابتدا در مورد اهداف پژوهش به شرکت‌کنندگان توضیح و اطمینان خاطر داده شد که این پرورش‌نامه فقط برای یک مطالعه در اختیار آنان قرار داده شده است و از تمام افراد شرکت‌کننده درخواست گردید در صورتی که تمایل به شرکت در تحقیق دارند، پرورش‌نامه‌ها را تحویل بگیرند و سپس توضیحاتی درباره نحوه تکمیل پرورش‌نامه به آنان ارائه شد.

نرمال بودن توزیع داده‌ها به وسیله آزمون Kolmogorov-Smirnov بررسی گردید. سپس با استفاده از ضریب همبستگی Pearson و رگرسیون، به پیش‌بینی متغیرهای پژوهش پرداخته شد. در نهایت، داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. $P < ۰/۰۵$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد. در مطالعه حاضر، ضریب همبستگی کمتر از $۰/۳$ = ضعیف، بین $۰/۳$ تا $۰/۷$ = متوسط و بیشتر از $۰/۷$ = قوی در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از مجموع ۲۴۰ پرورش‌نامه توزیع شده، ۲۱۶ پرورش‌نامه اطلاعات کاملی داشت و جهت تجزیه و تحلیل نتایج مورد استفاده قرار گرفت. مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه‌های مورد بررسی در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه‌های مورد بررسی

متغیرها	مقدار
جنسیت [تعداد (درصد)]	دختر (۶۱/۱) ۱۳۰
	پسر (۳۹/۸) ۸۶
سطح تحصیلات [تعداد (درصد)]	پایه دهم (۳۷/۰) ۸۰
	پایه یازدهم (۳۷/۰) ۸۰
	پایه دوازدهم (۲۶/۰) ۵۶
نمره پرورش‌نامه اعتیاد به بازی آنلاین (میانگین \pm انحراف معیار)	$۳۳/۹۴ \pm ۷۷/۴۰$
نمره پرورش‌نامه جو عاطفی خانواده (میانگین \pm انحراف معیار)	$۱۱/۶۱ \pm ۶۷/۰۰$
نمره پرورش‌نامه اشتیاق تحصیلی (میانگین \pm انحراف معیار)	$۱۶/۲۳ \pm ۳۸/۹۱$
نمره پرورش‌نامه سازگاری تحصیلی (میانگین \pm انحراف معیار)	$۱۵/۲۰ \pm ۵۰/۸۱$

جدول ۴. نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره به روش هم‌زمان اعتیاد به بازی آنلاین بر اساس جو عاطفی خانواده، اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی

متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		مقدار P
	بتا	خطای استاندارد	بتا	T	
ثابت	۳۹/۳۴۰	۶/۷۴۰	-	۵/۸۳	۰/۰۰۱
جو عاطفی خانواده	۱/۳۱۵	۰/۰۱۲	۰/۶۳۸	۱۰/۹۸	۰/۰۰۱
اشتیاق تحصیلی	-۰/۶۰۴	۰/۰۹۸	-۰/۴۰۹	-۶/۱۳	۰/۰۰۱
سازگاری تحصیلی	-۰/۵۲۲	۰/۱۲۴	-۰/۳۳۲	-۴/۲۲	۰/۰۰۱

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط به اعتیاد به بازی‌های آنلاین با جو عاطفی خانواده، سازگاری و اشتیاق تحصیلی انجام شد و نتایج نشان داد که اعتیاد به بازی آنلاین با هر سه متغیر مورد نظر ارتباط منفی و معنی‌دار دارد. این یافته با نتایج مطالعات پیشین (۴) همخوانی داشت. به طور کلی، هر چقدر جو عاطفی خانواده نامساعدتر باشد، میزان اعتیاد به بازی‌های آنلاین نیز بیشتر می‌شود (۴). از جمله عوامل خانوادگی خاص مرتبط با اعتیاد اینترنتی می‌توان به نارضایتی کلی پدر و مادر، تعارض بین والدین و کودکان با یکدیگر، استرس خانوادگی، سازماندهی خانواده، کمبود صمیمیت و گرمی بین اعضای خانواده اشاره کرد (۳۹، ۳۸). در واقع، افراد دارای اعتیاد به اینترنت در نمره انطباق‌پذیری و همبستگی در خانواده به طور معنی‌داری پایین‌تر از گروه شاهد قرار می‌گیرند (۴۰). در خانواده‌هایی که همبستگی بین اعضای خانواده پایین باشد، به دلیل کمبود حمایت‌های عاطفی والدین، احساس عدم ارزشمندی و شایستگی در نوجوانان ایجاد می‌گردد و نوجوان برای فرار از واقعیت به اینترنت روی می‌آورد؛ چرا که اینترنت برای نوجوان، جهانی عاری از تهدید و چالش است (۴۱). کیفیت رابطه والد-فرزند به شکل مثبتی با کیفیت رابطه بین فردی ارتباط دارد (۴۲). بنابراین، خانواده و روابطی که بین اعضای آن وجود دارد، نقش بسیار مهمی در اعتیاد به بازی‌های آنلاین ایفا می‌کند. اگر اعضای خانواده با یکدیگر رابطه گرم و صمیمی و بدون کشمکش و تعارض داشته باشند، فضای آرام و مناسبی برای فرزندان ایجاد می‌کنند و بدیهی است که نوجوانان از زندگی و تعامل در این خانواده لذت می‌برند، اما اگر خانواده سرشار از تعارض و کشمکش باشد و اعضا برای یکدیگر احترام قایل نباشند، محیط خانواده به محیطی سرد و طردکننده مبدل می‌گردد و فرزندان به دنبال محیط امنی برای فرار از این تعارض می‌گردند. روابط گرم، صمیمی و مثبتی که بین اعضای خانواده وجود دارد، عاملی است که در حالت کلی افراد را از آسیب‌های دنیای مجازی حفظ می‌کند. همچنین، اعتماد بین والدین و فرزندان موجب تحکیم روابط می‌شود و در صورت فقدان این اعتماد، نوجوان از خانواده فاصله می‌گیرد و در نتیجه، به دنبال یک جایگزین برای پر کردن این خلأ می‌گردد که در این صورت به سمت بازی‌های آنلاین کشیده می‌شود (۴۳).

یافته دیگر تحقیق حاضر، وجود رابطه معنی‌دار بین اعتیاد به بازی آنلاین و سازگاری تحصیلی و اشتیاق تحصیلی می‌باشد. به نظر می‌رسد بررسی حاضر

اولین پژوهش انجام شده در زمینه بررسی رابطه اشتیاق تحصیلی و سازگاری تحصیلی با اعتیاد به بازی آنلاین می‌باشد؛ هرچند نتایج برخی مطالعات (۴۵، ۴۴) به صورت ضمنی با یافته‌های تحقیق حاضر همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که دارای اعتیاد به بازی‌های آنلاین هستند، فرصت کمتری برای انجام تکالیف درسی خود دارند و بیشتر ساعاتی که باید صرف مطالعه شود را با بازی سپری می‌کنند و در نتیجه، با شکست‌های پی‌درپی تحصیلی روبه‌رو می‌شوند و این شکست‌ها، اشتیاق تحصیلی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین، زمانی که یک فرد به دلیل روی آوردن به اینترنت و بازی‌های مختلف نتواند تکالیف و وظایف مدرسه خود را به درستی انجام دهد، نمی‌تواند عملکرد مطلوب و مناسبی داشته باشد و به دلیل این عملکرد نادرست، اغلب توسط سایر افراد و معلمان مورد سرزنش قرار می‌گیرد که این امر سبب کاهش اشتیاق و سازگاری تحصیلی می‌گردد. از آن‌جا که سازگاری تحصیلی مستلزم سازگار شدن فرد با محیط آموزشی و الزامات آن می‌باشد، دانش‌آموزانی که بیشتر زمان خود را صرف بازی آنلاین می‌کنند، زمان کمتری برای انجام الزامات مربوط به تحصیل خود را دارند و در نتیجه، در سازگاری با محیط مدرسه و تکالیف آن دچار مشکل می‌شوند.

محدودیت‌ها

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از پرسش‌نامه برای جمع‌آوری داده‌ها اشاره کرد. همچنین، به دلیل محدودیت مالی و زمانی، امکان گنجاندن سایر عوامل دخیل در اعتیاد به بازی‌های آنلاین در این مطالعه میسر نبود.

پیشنهادها

توصیه می‌شود تحقیق حاضر در مقیاس وسیعی از دانش‌آموزان انجام شود و سایر عوامل مرتبط با اعتیاد به بازی‌های آنلاین در پژوهش گنجانده شود. همچنین، با طراحی برنامه‌های متناسب با نتایج این مطالعه و تحقیقات انجام شده در این راستا، از گرایش نوجوانان به سمت اعتیاد به بازی‌های آنلاین جلوگیری به عمل آید.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد جو عاطفی خانواده، اشتیاق و سازگاری تحصیلی نوجوان به خوبی بتواند اعتیاد به بازی‌های آنلاین را پیش‌بینی کند. بنابراین، بهتر است در برنامه‌ریزی در جهت کاهش گرایش جوانان به سمت چنین بازی‌هایی و شناخت آسیب‌هایی که این بازی‌ها به دنبال دارند، به این سه عامل توجه شود.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر بر اساس تحلیل مقطعی طرح تحقیقاتی در دانشگاه محقق اردبیلی تصویب گردید. بدین وسیله نویسندگان از افرادی که در اجرای این مطالعه همکاری نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آورند.

مقاله حاضر از میان مقالات ارسال شده به دبیرخانه پنجمین کنفرانس بین‌المللی «بازی‌های رایانه‌ای؛ فرصت‌ها و چالش‌ها» با نگاه ویژه به بازی‌های درمانی (بهمن ماه ۱۳۹۸، اصفهان)، از سوی هیأت تحریریه مجله پژوهش در علوم توانبخشی مورد تقدیر قرار گرفت. بدین وسیله نویسندگان از پژوهشگاه

منابع مالی

مطالعه حاضر بر اساس تحلیل مقطعی طرح تحقیقاتی در دانشگاه محقق اردبیلی تصویب شد. تمامی منابع مالی از طرف نویسنده مقاله تأمین گردید. دانشگاه محقق اردبیلی در جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و گزارش آن‌ها، تنظیم دست‌نوشته و تأیید نهایی مقاله برای انتشار اعمال نظر نداشته است. بررسی و انتشار تحقیق حاضر در مجله پژوهش در علوم توان‌بخشی، با حمایت مالی پژوهشگاه فضای مجازی مرکز ملی فضای مجازی، حامی پنجمین همایش بین‌المللی بازی‌های کامپیوتری با رویکرد بازی‌های درمانی صورت گرفت. این پژوهشگاه در طراحی، تدوین و گزارش این مطالعه نقشی نداشت.

تعارض منافع

نویسنده دارای تعارض منافع نمی‌باشد.

فضای مجازی مرکز ملی فضای مجازی به جهت حمایت از انتشار این مقاله قدردانی به عمل می‌آورند. همچنین، از مرکز نوآوری صنایع سرگرمی دانشگاه اصفهان که در جمع‌آوری داده‌ها و به ثمر رسیدن این پروژه نقش مهمی داشتند، سپاسگزاری می‌گردد.

نقش نویسندگان

هاجر اسرافیلی، طراحی و ایده‌پردازی مطالعه، جذب منابع مالی برای انجام مطالعه، خدمات پشتیبانی و اجرایی و علمی مطالعه، فراهم کردن تجهیزات و نمونه‌های مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و تفسیر نتایج، تنظیم دست‌نوشته، ارزیابی تخصصی دست‌نوشته از نظر مفاهیم علمی، تأیید دست‌نوشته نهایی جهت ارسال به دفتر مجله، مسؤلیت حفظ یکپارچگی فرایند انجام مطالعه از آغاز تا انتشار و پاسخگویی به نظرات داوران را به عهده داشت.

References

- Li H, Wang S. The role of cognitive distortion in online game addiction among Chinese adolescents. *Child Youth Serv Rev* 2013; 35(9): 1468-75.
- Zandi Payam A, Mirzaeidoostan Z. Online game addiction relationship with cognitive distortion, parenting style, and narcissistic personality traits in students. *Iran J Psychiatry Clin Psychol* 2019; 25(1): 72-83. [In Persian].
- World Health Organization. Mental health: New understanding, new hope. Geneva, Switzerland: WHO; 2001.
- Zandi Payam A, Davoudi I, Mehrabizadeh M. Normalization and examining psychometric properties of Online Game Addiction Inventory-Persian version. *Iran J Psychiatry Clin Psychol* 2016; 21(4): 351-61. [In Persian].
- Griffiths MD. The role of context in online gaming excess and addiction: Some case study evidence. *Int J Ment Health Ad* 2010; 8(1): 119-25.
- Griffiths MD, Meredith A. Videogame addiction and its treatment. *J Contemp Psychother* 2009; 39(4): 247-53.
- Kim EJ, Namkoong K, Ku T, Kim SJ. The relationship between online game addiction and aggression, self-control and narcissistic personality traits. *Eur Psychiatry* 2008; 23(3): 212-8.
- Aminimanesh S, Nazari AM, Farzad V, Khanzadeh M. The role of psychological motivations in online gaming addiction among adolescents. *Journal of Health and Care* 2017; 19(3): 147-57. [In Persian].
- Young KS, de Abreu CN. Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment. Hoboken, NJ: Wiley; 2010.
- Griffiths M. Online computer gaming: Advice for parents and teachers. *Education and Health* 2009; 27(1): 3-6.
- Wallenius M, Rimpela A, Punamaki RL, Lintonen T. Digital game playing motives among adolescents: Relations to parent-child communication, school performance, sleeping habits, and perceived health. *J Appl Dev Psychol* 2009; 30(4): 463-74.
- Kuss D, Griffiths M. Adolescent online gaming addiction. *Education and Health* 2012; 30(1): 15-7.
- Dysvik E, Natvig GK, Eikeland OJ, Lindstrom TC. Coping with chronic pain. *Int J Nurs Stud* 2005; 42(3): 297-305.
- Holt MK, Espelage DL. Social support as a moderator between dating violence victimization and depression/anxiety among African American and Caucasian adolescents. *Sch Psychol Rev* 2005; 34(3): 309-28.
- Shariatmadari A. Educational psychology. Tehran, Iran: Amir Kabir Publications; 2006. [In Persian].
- Momeni K, Abbasi M, Pirani Z, Beyghiyani MJ. The role of emotionality and affective atmosphere of family in prediction of Students' Educational Engagement. *Journal of Cognitive Strategies in Learning* 2017; 5(8): 159-82. [In Persian].
- Haghighi J, Shokrkon H, Mousavi Shoushtari M. A study of the parent-child relationships and the individual and social adjustment of the ninth grade girl students at Ahvaz schools. *Journal of Education and Psychology* 2003; 9(3-4): 79-108. [In Persian].
- Silburn S, Zubrick S, Maio JA, Shepherd C, Griffin JA, Mitrou FG, et al. The Western Australian Aboriginal Child Health Survey: Strengthening the capacity of aboriginal children, families and communities. Perth, Australia: Curtin University of Technology and Telethon Institute for Child Health Research 2006.
- Appleton JJ, Christenson SL, Kim D, Reschly AL. Measuring cognitive and psychological engagement: Validation of the Student Engagement Instrument. *J Sch Psychol* 2006; 44(5): 427-45.
- Salehnajafi M, Hejazi E, Kadivar P, Gholamali Lavasani M. A relationship between Contextual, individual factors, academic passion with positive psychological variables: Structural model of adolescence academic passion. *Modern Psychological Research* 2019; 13(52): 121-43. [In Persian].
- Safari H, Jenaabadi H, Salmabadi M, Abasi A. prediction of academic aspiration based on spiritual intelligence and tenacity. *Educational Strategies* 2016; 8(6): 7-12. [In Persian].

22. Vallerand RJ, Blanchard C, Mageau GA, Koestner R, Ratelle C, Leonard M, et al. Les Passions De L'ame: On obsessive and harmonious passion. *J Pers Soc Psychol* 2003; 85(4): 756-67.
23. Pietarinen J, Soini T, Pyhalto K. Students' emotional and cognitive engagement as the determinants of well-being and achievement in school. *Int J Edu. Res* 2014; 67: 40-51.
24. Moeller J. Passion as concept of the psychology of motivation. Conceptualization, assessment, inter-individual variability and long-term stability [PhD Thesis]. Erfurt, Germany: University of Erfurt; 2013.
25. Coleman LJ, Guo A. Exploring children's passion for learning in Six Domains. *J Educ Gift* 2013; 36(2): 155-75.
26. Lent RW, Taveira MdCu, Sheu HB, Singley D. Social cognitive predictors of academic adjustment and life satisfaction in Portuguese college students: A longitudinal analysis. *J Vocat Behav* 2009; 74(2): 190-8.
27. Chong A, Elias H, Mahyuddin R, Uli J. Adjustment amongst first year students in a Malaysian university. *Eur J Soc Sci* 2009; 8(3): 496-505.
28. Tozandeh Jani H, Abharzanjani F. Investigating the mediating role of family affective atmosphere in the relationship between mood characteristics and self-destruction of adolescent female students with substance use disorders. *Journal of New Advances in Psychology, Training and Education* 2019; 2(18): 127-34. [In Persian].
29. Yousefi B, Hasani Z, Tahmasebi R. Investigating factors related to academic adaptation level of physical education students in Iran. *Research in Sport Science* 2010; 5(26): 13-26. [In Persian].
30. Bart O, Hajami D, Bar-Haim Y. Predicting school adjustment from motor abilities in kindergarten. *Infant Child Dev* 2007; 16(6): 597-615.
31. Sepehrian Azar F, Fatahy O. Efficacy of enneagram personality types teaching on educational adjustment of students. *Clinical Psychology and Personality* 2014; 2(10): 29-40. [In Persian].
32. Eini B, Karimi B. Relationship between attachment styles and emotional creativity with academic adaptation in students of the master's degree. *Journal of Sociology of Education* 2018; 10(10): 13-30. [In Persian].
33. Rashidi AR, Mohseni Z, Golmohammadian M. On the role of family emotional atmosphere, perception of parenting styles, family communication patterns and perceived social support in predicting the abuse of industrial psychoactive substances in students. *Research on Addiction* 2017; 11(41): 103-23.
34. Hill NE, Craft SA. Parent-school involvement and school performance: Mediated pathways among socioeconomically comparable African American and Euro-American families. *J Educ Psychol* 2003; 95(1): 74-83.
35. Fredricks JA, Blumenfeld PC, Paris AH. School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Rev Educ Res* 2004; 74(1): 59-109.
36. Abbasi M, Dargahi S, Pirani Z, Bonyadi F. Role of procrastination and motivational self-regulation in predicting students' academic engagement. *Iran J Med Educ* 2015; 15: 160-9. [In Persian].
37. Michaeli Manee F. Relationship of identity styles, identity commitment and gender with students' adaptation with college. *Psychological Studies* 2010; 6(2): 51-73. [In Persian].
38. Li W, Garland EL, Howard MO. Family factors in internet addiction among Chinese youth: A review of English- and Chinese-language studies. *Comput Hum Behav* 2014; 31: 393-411.
39. Zhang ZH, Yang LS, Hao JH, Huang F, Zhang XJ, Sun YH. Relationship of childhood physical abuse and internet addiction disorder in adolescence: The mediating role of self-esteem. *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi* 2012; 33(1): 50-3. [In Chinese].
40. Xie YB, Zhou P, Xu LP, Peng ZW. Prevalence of internet addiction and the related factors in middle school students in Guangzhou. *Nan Fang Yi Ke Da Xue Xue Bao* 2010; 30(8): 1801-4. [In Chinese].
41. Ling-Yan L, Deng-Hua T, Ran T. Family function of the adolescents with excessive 4 usage. *Chin Ment Health J* 2007; (12): 837-40.
42. Liu CY, Kuo FY. A study of Internet addiction through the lens of the interpersonal theory. *Cyberpsychol Behav* 2007; 10(6): 799-804.
43. Eimani M, Shirali Nia K. The role of family functions and process on internet addiction among teenagers. *Family Counseling and Psychotherapy* 2015; 5(2): 143-64. [In Persian].
44. Madaiah M, Seshaiyengar CT, Suresh P, Munipapanna S, Sonnappa SD. Study to assess the effects of social networking sites on medical college students. *International J Community Med Public Health* 2017; 3(5): 1204-8.
45. Myrgel A, Mohseni S, Alisufi AN, Sheikh Wasi H. The relationship between computer game addiction and academic outcome in Zahedan high school students. *Journal of New Advances in Behavioral Sciences* 2019; 4 (30): 1-12. [In Persian].

The Correlation of Addiction to Online Games with Family Emotional Climate, Academic Longing, and Academic Adjustment in Students

Hajar Esrafil¹, Sajjad Basharpour²

Original Article

Abstract

Introduction: Nowadays, due to the extended use of the high speed Internet, online games have become one of the most common interests among adolescents. Therefore, determining the advantages and disadvantages of these games are basically valuable. The purpose of this study is to investigate the relationship between online game addiction and family emotional climate, academic achievement, and academic adjustment in students.

Materials and Methods: This was a descriptive correlational study with the statistical population consisting of all secondary school students in Ardabil City, Iran, who were studying at Ardabil schools during 2019. 216 individuals were selected through the convenience sampling method. Data were collected using the online game addiction questionnaire, family emotional climate questionnaire, academic craving questionnaire, and academic adjustment scale. The data collected were then analyzed using Pearson's correlation coefficient and regression models.

Results: There was a significant negative correlation between family emotional climate, academic achievement, and academic achievement with online game addiction ($-0.27 \leq r \leq 0.54$, $P \leq 0.001$). With beta values of respectively -0.638, -0.409, -0.332, these values directly predicted addiction to online games.

Conclusion: It seems that the family's emotional climate and adolescents' educational longing and adjustment may well predict addiction to online games. Therefore, it is recommended to consider these three factors to reduce the tendency of young people to play such games and to identify the damage caused as a result of excessive playing of these games.

Keywords: Online gaming addiction; Family emotional climate; Academic longing; Academic adjustment

Citation: Esrafil H, Basharpour S. The Correlation of Addiction to Online Games with Family Emotional Climate, Academic Longing, and Academic Adjustment in Students. J Res Rehabil Sci 2019; 15(4): 204-10.

Received: 18.07.2019

Accepted: 11.09.2019

Published: 07.10.2019

1- Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabili, Iran

2- Professor, Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabili, Iran

Corresponding Author: Hajar Esrafil; Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabili, Iran; Email: h.esrafil.psy@gmail.com